

MARIUS SALA – 80

Academicianul Marius Sala, una dintre cele mai importante personalități ale lingvisticii românești actuale, a împlinit 80 de ani. Vârsta înțelepților și a maturității depline. Este un prilej de bilanț al unei activități științifice începute cu mai bine de șase decenii în urmă. Activitate care reflectă preocuparea constantă pentru domenii diverse ale lingvisticii (dialectologie, istoria limbii, etimologie, lingvistică generală, romanistică, onomastică) și deopotrivă capacitate de organizare a muncii în domeniu.

Marius Sala este profund implicat în activitatea de cercetare academică din România. Conduce din 1994 Institutul de Lingvistică din București, fiind coordonator al unor proiecte prioritare ale Academiei Române, între acestea un loc aparte ocupându-l *Dicționarul tezaur al limbii române (DLR)*, care, după editarea ultimului volum din seria nouă și completarea seriei „Pușcariu”, a fost retipărit recent în formă integrală. *Micul dicționar academic (MDA)*, sinteză a dicționarului-tezaur, *Dicționarul etimologic al limbii române*, din care a văzut de curând lumina tiparului un prim volum, și *Tratatul de istorie a limbii române*, lucrare de interes național pentru care au fost reluate cercetările, completează lista temelor definitorii pentru cercetarea lingvistică românească actuală, elaborate sau aflate în planul de lucru al Institutului „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” și, în cazul *Dicționarul limbii române*, și al institutelor de profil din Iași și Cluj.

Participă la procesul deloc facil de răspândire a informației științifice de calitate, fiind redactor-șef al revistelor „Limba română” (București), „Studii și cercetări lingvistice”, „Revue roumaine de linguistique”, „Bulletin de la Société roumaine de linguistique romane”, publicații de ținută ale Academiei Române, și membru în comitetele de redacție ale unor prestigioase publicații științifice străine: „Iberoromanica” (Tübingen), „Anuario de Linguística Hispánica” (Valladolid), „Beiträge zur Romanischen Philologie” (Berlin), „Lexis” (Peru), precum și al seriei „Patronymica Romanica” (Trier).

Urmare a prestigiului său științific, a fost ales membru corespondent al Real Academia Española, al Academia Nacional de Letras din Uruguay, al Academia Peruana de la Lengua, al Instituto Mexicano de Cultura. Face parte din Comitetul Internațional Permanent al Lingviștilor, din Comitetul Internațional de Științe Onomastice și din Comitetul Internațional al Atlasului Lingvistic Mediteranean. Este membru de onoare al biroului Societății de Lingvistică Romanică și membru în *Junta Directiva* a Asociației Internaționale a Hispaniștilor. A fost director al Biroului din România al Uniunii Latine.

Sub semnătura sa sau avându-l pe Marius Sala drept autor principal, au apărut (adesea în ediții succesive și în traduceri în limbi de circulație internațională) numeroase lucrări ilustrative pentru domenii diverse ale istoriei limbii române, ale etimologiei și ale romanisticii, respectiv pentru interesanta problemă a limbilor în contact: *Contribuții la fonetica istorică a limbii române* (cu varianta revizuită și îmbogățită *Contributions à la phonétique historique du roumain*), *Estudios sobre el judeo-español de Bucarest*, *Phonétique et phonologie du judéo-espagnol de Bucarest*, *Le judéo-espagnol*, *Limbile lumii. Mică enciclopedie*, *Limbile*

Europei, El español de America. I. Léxico, El problema de las lenguas en contacto, Limbi în contact, Introducere în etimologia limbii române, De la latină la română.

Atent permanent la evidențierea locului ocupat de limba română între limbile romanice, Marius Sala a coordonat elaborarea unor volume precum: *Vocabularul reprezentativ al limbilor romanice, Enciclopedia limbilor romanice, L'unité des langues romanes, Enciclopedia limbii române.*

A impus prin astfel de lucrări, foarte bine primite de specialiști, perspectiva romanică în cercetarea limbii române, a dat o nouă orientare pentru studierea spaniolei americane, respectiv a ideo-spaniolei și a propus o nouă perspectivă în analiza problemei limbilor în contact.

Savant cu deschidere spre cotidian, având în cel mai înalt grad, alături de plăcerea cercetării științifice, și bucuria cunoașterii lumii, Marius Sala a promovat constant cultura română în lume și a argumentat, prin calitatea prelegerilor sale, valoarea cercetării lingvistice românești, în cadrul cursurilor ținute, în calitate de profesor invitat, la universități din Madrid, Frankfurt, Köln, Heidelberg, Malaga, Oviedo sau Mexic, și, în conferințele prezentate, în timpul numeroaselor călătorii științifice, în cadrul multor instituții academice din Europa, America de Nord, America de Sud sau Asia Mică.

Recunoscut și apreciat pentru ținuta contribuțiilor sale, tipărite sau prezentate în cadrul numeroaselor reuniuni științifice naționale și internaționale la care a participat sau pe care le-a prezidat, a știut totdeauna să se implice cu bune rezultate în popularizarea și promovarea realizărilor științei lingvistice românești. A făcut-o, de asemenea, ca profesor universitar (la București și Timișoara) și, în ultimii ani, ca realizator al unor emisiuni de televiziune sau ca autor al unor lucrări precum *Connaissez-vous le roumain ?* (scrisă în colaborare cu Mioara Avram, având versiuni anterioare în limba engleză – *May we introduce the romanian language to you?* și în limba română – *Faceți cunoștință cu limba română*), *Aventurile unor cuvinte românești*, respectiv *101 cuvinte moștenite, împrumutate și create*, cărți destinate nu doar cititorilor fără pregătire lingvistică, care completează o operă de o remarcabilă complexitate, dându-i o mai rar întâlnită deschidere către lectorul nespecialist.

În cadrul unor pagini semnate în ultimii ani, grupate sub titlurile *Marius Sala – contemporanul lor, contemporanii lui*, volum omagial cu structură aparte, și *Portrete*, carte apărută deja în mai multe ediții, totdeauna amplificate cu texte noi, Marius Sala și-a exersat admirabilul talent de narator și a pus în evidență calități nebanuite de portretist. Omagiind personalitatea unor lingviști și oameni de cultură contemporani, români, dar și (foarte mulți) străini, a insistat asupra unor întâmplări relevante din viața și activitatea acestora. S-a aplecat însă cu predilecție asupra întâlnirilor și a relației avute în timp cu cei „doi stâlpi ai înțelepciunii”, profesorii Iorgu Iordan și Alexandru Rosetti, cei doi iluștri savanți care au marcat deopotrivă cariera sa ca om de știință și evoluția lingvisticii românești moderne. A pus astfel în evidență, dincolo de contribuția științifică a celor doi cititori de școală lingvistică românească, o serie de atitudini și trăsături de caracter ale acestora, scriind cu umor constant și bine dozat pagini de referință din istoria științei românești contemporane.

Personalitate complexă, lingvist cu preocupări ce vizează diverse domenii ale științei limbii, românist și romanist totodată, scriitor, profesor, coordonator și organizator al muncii științifice academice, academicianul Marius Sala este de mulți ani o prezență marcantă a științei și culturii românești.

Iar aniversarea celor 80 de ani împliniți recent constituie, dat fiind elanul, puterea sa de muncă și deschiderea permanentă spre nou, o simplă etapă dintr-o carieră de excepție.

GHEORGHE CHIVU
Institutul de Istorie și Teorie Literară
„G. Călinescu” al Academiei Române
(București)